

Олена Хан

(Херсон)

СПЕЦИФІКА ВІДТВОРЕННЯ У ПЕРЕКЛАДІ ХАРАКТЕРОЛОГІЧНОГО КОНТЕКСТУ *HARD-BOILED* ДЕТЕКТИВУ РАЙМОНДА ЧАНДЛЕРА

*Справжнє проникнення в образ, осягнення образу у всій його багатогранності та глибині можливе лише в рамках цілого тексту. Система образів безпосередньо пов'язана з естетико-філософською концепцією автора і є найбільш особистісним компонентом стилю, індивідуальної манери письменника. У *hard-boiled* детективі Раймонда Чандлера спосіб зображення характерів має свою схему, а саме: мозаїчна маркованість характерів, іконічна маркованість персонажів, фотографічна деталізація у портретному описі епізодичних персонажів, самохарактеристика персонажів, опосередкована характеристика персонажів. Під мозаїчною маркованістю в описі персонажу ми розуміємо фрагментарне подавання на просторі усього тексту характеристики і портрету персонажа. Іншими словами, елементи мозаїчної маркованості, так би мовити, «розкидані» по тексту, щоб «зібратися» у повну характеристику після прочитання, а кожен фрагмент «мозаїки», співвідносячись з подіями твору, несе у собі додаткову інформацію про персонаж. Іконічна маркованість другорядних персонажів. Ця особливість презентації персонажів відрізняється від мозаїчної маркованості тим, що персонажна характеристика подається не фрагментарно, а цілісно і дає змогу читачеві вмити скласти враження про персонаж і зафіксувати його у пам'яті. Під фотографічною деталізацією розуміємо короткий опис персонажу з акцентуванням уваги на певних деталях його зовнішності і (або) поведінки. У такий спосіб зображуються у *hard-boiled* детективі Р. Чандлера головним чином епізодичні персонажі, а техніка подібної презентації персонажів нагадує читачеві ефект стоп-кадру або фотографічної зйомки. У спосіб самохарактеристики персонажів*

розкривається, головним чином, образ магістрального персонажа-детектива. Опосередкована характеристика персонажів ґрунтується на не прямому, а радше опосередкованому подаванні характерологічних характеристик. Тобто, персонаж висвітлюється через свої вчинки і (або) через відношення до нього інших персонажів.

Отже, перекладачеві при роботі з *hard-boiled* детективним текстом Раймонда Чандлера необхідно чітко відтворювати усі інваріантні та варіативні ознаки характерологічного контексту згідно з особливостями їх ідіостилістично-авторської презентації.

Ключові слова: характерологічний контекст, американський *hard-boiled* детектив, вихідний текст, текст перекладу, інваріантні ознаки, варіативні ознаки, адекватність відтворення.

*Настоящее проникновение в образ и восприятие всей его многогранности и глубине возможно только в рамках целого текста. Система образов непосредственно связана с эстетико-философской концепцией автора и является наиболее личностным компонентом стиля и индивидуальной манеры писателя. В *hard-boiled* детективе Раймонда Чандлера способ изображения характеров имеет свою схему, а именно: мозаическая маркированность характеров, иконическая маркированность персонажей, фотографическая детализация в портретном описании эпизодических персонажей, самохарактеристика персонажей, опосредованная характеристика персонажей. Под мозаической маркированностью в описании персонажа мы понимаем фрагментарное представление в ткани всего текста характеристики и портрета персонажа. Другими словами, элементы мозаической маркированности своего рода «разбросаны» по тексту, чтобы «собраться» в полную характеристику после прочтения, а каждый фрагмент «мозаики», соотносясь с событиями произведения несет собой дополнительную информацию о персонаже. Иконическая*

*маркированность второстепенных персонажей. Эта особенность презентации второстепенных персонажей отличается от мозаической маркированности тем, что персонажная характеристика подается не фрагментарно, а целостно и дает возможность читателю молниеносно сложить впечатление о персонаже и зафиксировать его в памяти. Под фотографической детализацией мы понимаем короткое описание персонажа с акцентуацией внимания на определенных деталях его внешности и (или) поведения. Таким способом представлены в *hard-boiled* детективе Р. Чандлера главным образом эпизодические персонажи, а техника подобной презентации персонажей напоминает читателю эффект стоп-кадра или фотосъемки. Способом самохарактеристики раскрывается в основном образ магистрального персонажа-детектива. Опосредованная характеристика персонажей базируется не на прямом, а на опосредованном представлении характерологических характеристик. То есть персонажа представляют через его поступки и (или) через отношение к нему других персонажей.*

*Таким образом, переводчику при работе с *hard-boiled* детективным текстом Раймонда Чандлера необходимо четко воспроизводить все инвариантные и вариативные признаки характерологического контекста в соответствии с особенностями их идиостилистичеко-авторской презентации.*

*Ключевые слова: характерологический контекст, американский *hard-boiled* детектив, исходный текст, текст перевода, инвариантные признаки, вариативные признаки, адекватность воспроизведения.*

True penetration into the image, comprehension of the image in all its multifacetedness and depth is possible only within the whole text. The system of images is directly related to the aesthetic-philosophical concept of the author and is the most personal component of the style, the individual manners of the writer.

In the hard-boiled detective of Raymond Chandler, the way of character representation has its own scheme, namely: mosaic marking of characters, iconic marking of characters, photographic detailing of episodic personages, mediated personages' characteristic, personages' self-characteristic.

Under the mosaic marking in the description of the character, we mean fragmentary submission in the space of the entire text characteristics and portrait of the character. In other words, the elements of mosaic marking, so to speak, are "scattered" in the text to "get together" in the full description after reading, and each fragment of the "mosaic", correlating with the events of the work, carries additional information about the character.

Iconic markings of minor characters - this feature of the presentation of characters differs from the mosaic marking by the fact that the character's characteristic is presented not fragmentarily, but in a holistic way and allows the reader instantly get an impression of the character and fix it in memory.

Under the photographic detailing, we mean a brief description of the character with an emphasis on certain details of his appearance and (or) behavior. In this way, the hard-boiled detective R. Chandler is portrayed mainly by episodic characters, and the technique of such a presentation of characters reminds the reader of the effect of a still-frame or photographic shooting.

In the way of self-characterization of characters reveals, mainly, the image of the main character-detective. The mediated personages' characteristic is based on the non-direct, but rather the indirect delivery of personages' characteristics. That is, the character is illuminated through his actions and (or) because of the relation of other characters to him.

Consequently, the translator in the work with hard-boiled detective text of Raymond Chandler must clearly reproduce all the invariant and variational features of the characterological context in accordance with the peculiarities of their idio-stylistic and author's presentation.

Key words: *characterological context, the American hard-boiled detective story, the source text, the target text, invariant features, divergent features, adequate translation.*

Глобальна зв'язність тексту та інтегративні відношення між його частинами проявляються на рівні характерологічної системи тексту. Справжнє проникнення в образ, осягнення образу у всій його багатогранності та глибині можливе лише в рамках цілого тексту. Система образів безпосередньо пов'язана з естетико-філософською концепцією автора і є найбільш особистісним компонентом стилю, індивідуальної манери письменника [2].

Характерологічний контекст у hard-boiled детективі Раймонда Чандлера представлений, насамперед, магістальним персонажем Філіпом Марло, який задіяний у переважній більшості творів автора і галереєю так званих «діючих» і «фонових» персонажів, що змінюються з кожним новим твором.

Філіп Марло – приватний детектив, що за задумом автора, працював у Лос-Анджелесі з початку 30-х до середини 50-х років минулого сторіччя. Народився в Санта-Розі, Каліфорнія. Після навчання у коледжі почав працювати в офісі окружного прокурора, а пізніше був звільнений за надмірну самостійність і непокору. Це фізично сильний чоловік високого зросту, тіло якого стоїчно зносить численні удари гангстерів і запродавців-поліцейських. Йому завжди вдається виплутатися з найскладніших ситуацій завдяки надзвичайній спритності, а іноді й щасливому збігу обставин. Вік детектива за 25-річний період створення серії творів з його участю змінився лише на 10 років – з 33-х до 43-х. Філіп Марло – переконаний холостяк і живе сам у невеличкій двокімнатній квартирці з убогою обстановкою, що не змінюється з кожним новим твором. Серед його звичок: люлька під час відпочинку і сигарети під час роботи, постійне вживання спиртного, прагнення діяти тільки власними силами без партнерів або помічників, цинізм як засіб збереження свого «Я». Крім цього, детектив вирізняється

добрим почуттям гумору і любить іронізувати. Незважаючи на те що Марло не був першим приватним детективом в історії стилю hard-boiled, саме він став еталоном для багатьох письменників цього напрямку. Дбайливе ставлення Філіпа Марло до дружби, здатність до самопожертви заради неї, повна відсутність меркантилізму, ствердження пріоритету особистості в суспільстві – виявилися запорукою незмінного читацького успіху [1].

Усі інші персонажі, які зустрічаються на шляху Філіпа Марло можна умовно розділити на так звані «діючі», які так чи інакше безпосередньо впливають на хід розслідування і «фонові», що епізодично з'являються і зникають у творах і несуть своєю появою додаткову інформацію для детектива. Причому ця інформація може бути як важливою для розслідування, так і мати загальний характер.

У hard-boiled детективі Раймонда Чандлера спосіб зображення характерів має свою схему, а саме: **мозаїчна маркованість характерів, іконічна маркованість персонажів, фотографічна деталізація у портретному описі епізодичних персонажів, самохарактеристика персонажів, опосередкована характеристика персонажів.**

Опис характерів у текстах Р. Чандлера вирізняється певною **мозаїчною маркованістю**, причому ця особливість, насамперед, стосується образу головного героя-детектива і «діючих» персонажів, які відіграють важливу роль у процесі розслідування.

Під **мозаїчною маркованістю** в описі персонажу ми розуміємо фрагментарне подавання на просторі усього тексту характеристики і портрету персонажа. Іншими словами, елементи мозаїчної маркованості, так би мовити, «розкидані» по тексту, щоб «зібратися» у повну характеристику після прочитання, а кожен фрагмент «мозаїки», співвідносячись з подіями твору, несе у собі додаткову інформацію про персонаж. Наведемо приклади: *“He saw the girl lying half in and half out of the open door of 914. She lay on her side, in a sheen of steel-gray lounging pajamas, her cheek pressed into the nap of the hall carpet, her head a mass of thick corn-blond hair, waved with glassy*

precision. Not a hair out of place. She was young, very pretty, and she didn't look dead" [7, p. 1 – 2]. Так відбувається перше знайомство читача з героїнею оповідання «*Постріли у ресторані Сірано*» танцівницею Джін Едрієн. Полювання саме за її персоною виявиться при подальшому прочитанні причиною декількох вбивств і шантажу. У ПТ читаємо: «*Двері номера 914 були розчинені, на порозі, головою в коридор, лежала дівчина. Вдягнена в мерехтливу сталево-сіру піжаму, вона лежала на боці, прим'явши цюкою ворс килима, і з густого, кольору стиглого жита волосся, укладеного бездоганними блискучими хвильками, не вибилося жодне пасмо. Вона була молода, дуже вродлива і начебто не мертва*» [5, с. 2]. У ПТ детально відтворено сцену першої появи дівчини-персонажа перед детективом і читачами. Через невеликий відрізок тексту до її образу додаються нові деталі: “*Her eyes opened. They were deep blue, with a tint of purple*” [7, p. 2]. ПТ: «*Очі її розплющились. Вони були темно-сині, з бузковим відтінком*» [5, с. 2]. Іще через декілька абзаців з'являється наступний маркер персонажної характеристики: “*She had a deep soft voice*” [7, p. 2]. Який чітко відтворено у ПТ: «*Голос у неї був низький, мелодійний*» [5, с. 2].

Таким чином, між описом розвитку подій у творі і діалогами персонажів ніби «проступають» і збираються воедино маркери персонажної характеристики і портрету. Простежимо далі цю особливість: “*He got a glass from the bathroom, poured whiskey into it. ... Then she took the glass out of his hand and put the liquor down with a practiced flip of the wrist*” [7, p. 2]. У ПТ читаємо: «*Він виніс із ванної склянку, налив у неї віскі. ... Потім узяла з його руки склянку і вправно вихилила її*» [5, с. 2]. Маємо змогу пересвідчитися, що до фрагментарного опису тендітної зовнішності додається елемент характеристики персонажа, який надає читачеві підґрунтя для припущення щодо зв'язку дівчини-персонажа з кримінальним світом, і цей зв'язок дійсно підтверджується подіями наприкінці твору.

Мозаїчні маркери, що характеризують даний персонаж, спочатку групуються у межах одного фрагменту тексту і наближені до інтродукції

персонажу на початку твору, але у процесі подальшого прочитання ми спостерігаємо тексто-просторове віддалення елементів мозаїчної маркованості: *“The girl’s strong little hand twitched on the edge of the door”* [7, p. 14]. ПТ: *«Маленька сильна рука дівчини нервово стискалась і розтискалась на одвірку»* [5, с. 16]. І ще: *“She was sitting on the davenport with a freshly scrubbed look, in loose plum-colored pajamas and a Chinese coat. A tendril of damp hair drooped over one temple. Her small even features had the cameo-like clearness that tiredness gives to the very young”* [7, p. 14]. У ПТ передається зображення витонченої зовнішності дівчини-персонажа: *«Джін Едріен, посвіжіла, рожева після душу, сиділа на канапі, накинувши на темно-синю піжаму китайський халат. Кучерик возкого волосся спадав їй на скроню, її вродливі риси вражали Молверна тією витонченістю, якої надає юним обличчям утома і яка навіює порівняння з камеєю»* [5, с. 16]. Читач, зустрічаючи у тексті елементи мозаїчної маркованості персонажа, відзначає органічне поєднання контрастних характеристик в образі Джін Едріен: *«маленькі сильні руки», «вродливі риси, що вражають своєю витонченістю».*

Таким чином, мозаїчні маркери, не маючи між собою чіткого інтервалу, знову і знову з’являються у детективному тексті, для того щоб довершити образ: *“... he could just see the firm curve of her cheek, the strong line of her throat”*; *“... her eyes dark and colorless in a stone-white face under the black hat”* [7, pp. 15, 18]. У ПТ мозаїчні маркери даного персонажу відтворені наступним чином: *«... зупинивши погляд на плавному вигині її підборіддя, на чіткій лінії шиї»; «... під чорним капелюхом очі її здавалися теж чорними на білому, немов з мармуру вирізьбленому обличчі»* [5, сс. 17, 21].

Як свідчать результати лінгвостилістичного перекладознавчого аналізу, **мозаїчна маркованість** постає однією з **інваріантних особливостей** зображення головних персонажів у hard-boiled детективі Раймонда Чандлера. І тому, перекладачеві при роботі з таким текстом вкрай необхідно детально відтворити усі маркери персонажа, що «розкидані» автором по тексту для

того, щоб читач після прочитання мав змогу скласти у своїй уяві ідентичний до авторового задуму образ того чи іншого персонажа.

Наступною особливістю змалювання характерів у творах Р. Чандлера постає **іконічна маркованість** другорядних персонажів. Ця особливість презентації персонажів відрізняється від **мозаїчної маркованості** тим, що персонажна характеристика подається не фрагментарно, а цілісно і дає змогу читачеві вмить скласти враження про персонаж і зафіксувати його у пам'яті. Наведемо приклади введення персонажу через іконічну маркованість: *“Gus Neishacker was a two-hundred-pound fashion plate with very red cheeks and thin, exquisitely penciled eyebrows – eyebrows from a Chinese vase. There was a red carnation in the lapel of his wide-shouldered dinner jacket and he kept sniffing at it while he watched the headwaiter seat a party of guests”* [7, p. 8]. У наданому фрагменті тексту через іконічну маркованість представлено колоритну постать Геса Найшекера – метрдотеля ресторану Сірано, що був центром дозвілля і «ділових зустрічей» представників італійської мафії та інших кримінальних елементів. У ПТ точно відтворено іконічно маркований портрет метрдотеля: *«Гес Найшекер, – такий собі двохсотфунтовий живий манекен із салона новітніх мод, – мав рум'яні щоки й тонесенькі, бездоганно накреслені брови – брови з китайської вази. В петельці його широкоплечого смокінга стриміла червона квітка, і він раз ураз нюхав її, стежачи, як старший офіціант розсаджує за столом новоприбулу компанію»* [5, с. 9]. Необхідність детального відтворення фрагментів іконічної характеристики персонажів обумовлена підтекстипологічними та ідіостилістичними характеристиками персонажного контексту детективного тексту даного підтипу.

Таким чином, **іконічна маркованість** в описі характерів постає однією з **інваріантних особливостей** презентації другорядних персонажів у hard-boiled детективному тексті Раймонда Чандлера.

Серед способів зображення характерів у hard-boiled детективі Раймонда Чандлера також слід відзначити **фотографічну деталізацію** у портретному

описі епізодичних персонажів. Під **фотографічною деталізацією** розуміємо короткий опис персонажу з акцентуванням уваги на певних деталях його зовнішності і (або) поведінки. У такий спосіб зображуються у hard-boiled детективі Р. Чандлера головним чином епізодичні персонажі, а техніка подібної презентації персонажів нагадує читачеві **ефект стоп-кадру** або фотографічної зйомки. Наведемо приклади: *“The man at the kitchen table was large but not handsome. He had carrotty hair and eyebrows a shade darker, a square aggressive face, a strong jaw. His thick lips held his cigarette brutally”* [7, р. 17]. У ПТ відтворено усі подані у ВТ деталі зовнішності гангстера Долла Конента: *«Зовнішність дебелистого чоловіка, що сидів за кухонним столом, симпатії не викликала: морквяного кольору волосся, трохи темніші брови, грубе квадратне обличчя з випнутим підборіддям; брутальність відчувалася навіть у тому, як він стискав у зубах сигарету»* [5, с. 20]. І ще: *“He looked back at me from the corner of the wall and opened his mouth to answer. He was a nice-looking boy with fine large white teeth. I remember his teeth well, because I was looking at them when I heard the shots”* [8, р. 2]. У наведеному прикладі деталі зовнішності персонажа подаються з фотографічною лаконічністю, яка підсилюється графічно виділенням нами відрізком тексту, в якому пояснюється причина «миттєвості» фіксування образу епізодичного персонажу у пам’яті детектива. У ПТ: *«Молочник озирнувся й розтулив рота, щоб відповісти. Це був вродливий юнак із чудовими, великими білими зубами. Я добре запам’ятав його зуби, бо саме дивився на них, коли почулися постріли»* [3, с. 3]. З подібних фотографічних деталей формується інформація, яка потрібна головному характеру-детективу для успішного розслідування, і тому її адекватне відтворення необхідне ще й для коректного сприйняття сюжету ВТ читачем ПТ.

Отже, **фотографічна деталізація у портретному описі епізодичних персонажів** постає невід’ємною **інваріантною ознакою** ідіостилістичних особливостей зображення характерів Р. Чандлером і потребує адекватного відтворення при перекладі.

Серед особливостей розкриття характерологічного контексту у hard-boiled детективі Раймонда Чандлера постає і введення у текст автором елементів **самохарактеристики персонажів**. У такий спосіб розкривається, головним чином, образ магістрального персонажа-детектива. Розглянемо приклади: *“I got to lending him money. I don’t know just why”* [8, p. 1]. У перекладі відтворено таку сталу характеристику детектива як дружня підтримка у скрутну хвилину: *«Я примушував Ларрі позичати в мене гроші. Сам не знаю чому»* [3, с. 1]. І ще: *“Just ask Carmady,” he sighed. “Good old Carmady. He leaks dough. He’s soft. Just ask Carmady”*. ... *“Carmady, the All-American sucker,” he said grimly, out loud. “A guy that plays with the help and carries the torch for stray broads”* [7, p. 4]. Через самохарактеристику персонажа подаються риси притаманні його особистості і відношення самого персонажа до цих рис. У ПТ відтворено почуття персонажа наступним чином: *« – Тед завжди виручить, – зітхнув він. – Старий добряга Тед. Він розкидає гроші направо і наліво. Він тюхтій. Тед завжди виручить. ... – Тед Молверн, найперший тюхтій у Сполучених Штатах Америки. Дурень, що заграє з прислугою і кидається на виручку приблудним мамзелям»* [5, с. 4]. У наведеному прикладі простежується розлюченість детектива на самого себе за надмірну співчутливість, яка почасти заважає йому в роботі.

Окрім розкриття очевидних характеристик образу, самохарактеристика іноді відкриває найпотаємніші куточки душі персонажу: *“I know because that’s the kind of money mine is. My dad made it out of crooked sewerage and paving contracts, out of gambling concessions, appointment pay-offs, even vice, I daresay. He made it every rotten way there is to make money in city politics. And when it was made and there was nothing left to do but sit and look at it, he died and left it to me. It hasn’t brought me any fun either. I always hope it’s going to, but it never does. Because I’m his pup, his blood, reared in the same gutter. I’m worse than a tramp, angel. I’m a guy that lives on crooked dough and doesn’t even do his own stealing”* [7, p. 25]. Перед читачем постає увесь життєвий тягар і неспокій душі детектива і виливається у свого роду «сповідь» не тільки перед

дівчиною, яку він намагається врятувати, а й перед самим собою. Адже він не продовжив шлях свого батька і веде, наскільки можливо у його ситуації, чесне життя, допомагаючи людям, але сумні думки про «брудний бізнес» його батька не полишають його сумління. У ПТ читаємо: *«Я знаю, бо сам живу на брудні гроші. Мій батько розбагатів на будівельних махінаціях, а крім того, він брав хабарі й не гребував прибутками навіть від гральних закладів та борделів. Уся його політична діяльність була тільки засобом до самозбагачення. Заради грошей він не зупинявся ні перед чим. А коли багатство те розрослося настільки, що йому лишилося вже тільки сидіти й дивитись на нього, старий узяв та й помер. Але й мені його гроші щастя не принесли. І, мабуть, ніколи не принесуть. Бо ріс я в одному з ним лісі й успадкував усі його вовчі повадки. Я гірший за босяка, золотко. Я той паразит, що розкошує, навіть не крадучи, бо за нього вже накрив хтось інший»* [5, с. 29]. Самохарактеристика персонажу постає тут містким доповненням до елементів мозаїчної маркованості, що утворюють характеристику наскрізного характеру детектива Марло.

Отже, серед **варіативних ознак** *hard-boiled* детективного тексту Р. Чандлера слід відзначити **самохарактеристику персонажів**, що вдосконалює і довершує конструкцію образів.

Слід зазначити, що у загальному контексті детективних творів Р. Чандлера має місце велика кількість **гумористичних посилай**, що здебільшого подаються **через магістрального персонажа-детектива**. Певна кількість цих посилай відображена і у характерологічному контексті, оскільки у портретному описі персонажів читач почасти зустрічає елементи гумору. Наведемо приклади: *“... his black satin shirt looked as if somebody had tried to swing him by it”* [7, р. 11]. У ПТ вдало відтворено порівняння, яке застосовує автор задля створення гумористичного ефекту: *«... чорна шовкова сорочка мала такий вигляд, наче хтось, ухопившись за її комір, спробував був відірвати Тарго від землі й покрутити ним над головою»* [5, с. 12].

З огляду на те, що Р. Чандлер наділив своїх центральних персонажів-детективів добрим почуттям гумору, перекладачеві необхідно чітко вловлювати гумористичні посилання ВТ і з точністю відтворювати їх у ПТ задля збереження усіх персонажних характеристик і авторських ідіостилістичних особливостей. Наведемо ще один приклад: *“The second time I saw him he didn’t have any Rolls-Royce or any blonde or any job in pictures. All he had was the jitters and a suit that needed pressing”* [8, р. 1]. У навмисно невимушеній формі зі смагом гумору подається характеристика персонажу: *«Коли я побачив Бетцеля вдруге, він уже втратив і «ролс-ройса», і блондинку, й роботу в кіно. Все, що він мав, - це розшарпані нерви та костюм, що його слід було б попросувати»* [3, с. 1]. У ПТ відтворено гумористичний ефект і читач має змогу відповідно на нього реагувати.

ПТ повинен відтворювати емотивну функцію ВТ, яка зокрема реалізується через гумористичні посилання, що притаманні творам Р. Чандлера. Розглянемо наступний приклад: *“... he’s just the stiff-necked kind of sap who would kill himself in public life raking up a twenty-year-old scandal to do that little thing”* [7, р. 20]. Представлений фрагмент характеристики сенатора Джона Маєрсона Кортуея, який є «рукою у сенаті» ватага лос-анджелеських гангстерів перекладено з автентичною співзвучністю та із збереженням гумористичного посилання: *«... цей старий упертюх слів на вітер не кидає: він здаєн-таки поставити хрест на своїй політичній кар’єрі заради якоїсь бридні, заради того, щоб показати, хто винен, а хто ні в скандалі двадцятирічної давності»* [5, с. 23]. Застосовані у ПТ розмовні лексеми «бридня» й «упертюх» підсилюють ефект гумористичного посилання та додають ПТ автентичного звучання.

Серед особливостей презентації персонажних характеристик у hard-boiled детективі Раймонда Чандлера постає і **опосередкована характеристика персонажів**. Ця особливість ґрунтується на не прямому, а радше опосередкованому подаванні персонажних характеристик. Тобто, персонаж висвітлюється через свої вчинки і (або) через відношення до нього інших

персонажів. Розглянемо приклади: *“Skip it! What’s a fight ticket between pals? Get a couple and take your girl”* [7, р. 3]. У поданому прикладі висвітлюються такі риси персонажа-детектива Теда Молверна як дбайливе ставлення до дружніх стосунків і здатність пожертвувати особистими інтересами заради інших. У ПТ читаємо: *«Бери, бери. Що важливіше – дружба чи якийсь там квиток на бокс? Купиш два квитки і візьмеш із собою свою дівчину»* [5, с. 4]. У ПТ відтворено опосередковані характеристики персонажа через його вчинки (детектив дає своєму другу – старшому посильному готелю Тоні Акости – гроші, для того щоб він мав змогу купити квитки на боксерський поєдинок, де має змагатися його улюблений боксер).

У наступному прикладі опосередкована характеристика персонажу подається через відношення до нього іншого персонажу: *“The guy lives forever. ... Then he never had a kid, Carmady said. ... Well-not for publication, I guess. If I’m any judge of a mug, not at all”* [7, р. 4]. Опосередкована характеристика сенатора Джона Маерсона Кортуея, що подається у тексті детективу через репортера Адамса звучить у ПТ напрочуд автентично: *«Цьому дідові вже казна-скільки років, і ніякі чорти його не беруть. ... – Виходить, і дітей у нього не було, – сказав Молверн. ... – Може й були, але не для преси. А втім, наскільки я знаюся на фізіономіях, добродії з такими пиками дітей не плодять»* [5, с. 4].

Отже, **опосередкована характеристика персонажів є інваріантною ознакою** hard-boiled детективного тексту Р. Чандлера, яка виконує функцію доповнення образних характеристик.

Таким чином, серед **інваріантних ознак** hard-boiled детективного підтипу тексту Р. Чандлера постають наступні: **мозаїчна маркованість персонажів, іконічна маркованість персонажів, фотографічна деталізація у портретному описі епізодичних персонажів, опосередкована характеристика персонажів. Варіативною ознакою** даного підтипу детективних текстів є **самохарактеристика персонажів**, наявність якої змінюється від тексту до тексту й від автора до автора.

Отже, перекладачеві при роботі з hard-boiled детективним текстом Раймонда Чандлера необхідно чітко відтворювати усі інваріантні та варіативні ознаки характерологічного контексту згідно з особливостями їх ідіостилістично-авторської презентації.

Таким чином, безумовно, одним із завдань перекладача при перестворенні детективної оповіді постає ідентичне авторському зображення галереї характерів твору, оскільки характерологічне полотно відіграє у детективному тексті дуже важливу сюжетну роль.

ЛІТЕРАТУРА

1. Детектив. Признание в любви [Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://www.mydetectiveworld.ru> (76)
2. Тураева З.Я. Лингвистика текста: (Текст: структура и семантика): учеб. пособие / З.Я. Тураева – М.: Просвещение, 1986. – 127 с.
3. Чандлер Р. Завіса / Пер. з англ. О.Барієв, 1991. – 46 с. [Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://ae-lib.org.ua>
4. Чандлер Р. Золоті рибки / Пер. з англ. Д. Стельмах, 1988. – 44 с. [Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://ae-lib.org.ua>
5. Чандлер Р. Постріли в ресторані Сірано / Пер. з англ. М. Пінчевський, 1980. – 58 с. [Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://ae-lib.org.ua>
6. Chandler Raymond. Goldfish, 1936. – 40 p. [Electronic resource] – Available at: <http://ae-lib.org.ua>
7. Chandler Raymond. Guns at Cyrano's, 1936. – 50 p. [Electronic resource] – Available at: <http://ae-lib.org.ua>
8. Chandler Raymond. The Curtain, 1936. – 42 p. [Electronic resource] – Available at: <http://ae-lib.org.ua>

Olena Khan